

Sygn. akt: WA 12/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 kwietnia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jan Bogdan Rychlicki (przewodniczący)

SSN Marian Buliński

SSN Marek Pietruszyński (sprawozdawca)

Protokolant :Marcin Szlaga

przy udziale prokuratora Naczelnej Prokuratury Wojskowej płk. Jana Żaka w sprawie S. A. o odszkodowanie za niesłuszne skazanie, po rozpoznaniu w Izbie Wojskowej na rozprawie w dniu 24 kwietnia 2014 r., apelacji wniesionej przez pełnomocnika wnioskodawcy od wyroku Wojskowego Sądu Okręgowego w W. z dnia 4 lutego 2014 r.

- 1. zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy,**
- 2. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. P. K. (Kancelaria Adwokacka) pełnomocnika z urzędu kwotę 147,60 (sto czterdzieści siedem złotych 60/100), w tym 23 % podatku VAT tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej w związku z prowadzeniem sprawy o odszkodowanie za niesłuszne skazanie,**
- 3. postępowanie jest wolne od kosztów.**

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 15 lipca 1997 r., orzekł o wznowieniu postępowania w sprawie o sygnaturze S. Lot. .../54 toczącej się przed b. Sądem Wojsk Lotniczych w W. przeciwko S. A. o czyn z art. 170 KKWP i uchylił wyrok b. Sądu Wojsk Lotniczych w W. z dnia 17 marca 1954 r., mocą którego S. A. został skazany za wskazany czyn na karę 4 lat i 6 miesięcy więzienia i degradację, i postępowanie umorzył z uwagi na przedawnienie karalności zarzuczonego czynu – art. 11 pkt 6 k.p.k. W uzasadnieniu wyroku Sąd Najwyższy podniósł, że zgromadzone dowody nie dają pełnego przekonania, iż skazanie S. A. było oczywiście niesłuszne.

P. S. A. przed wydaniem przez Sąd Najwyższy – Izbę Wojskową orzeczenia w trybie wznowieniowym, wystąpił do Sądu W. Okręgu Wojskowego w W. z wnioskiem o uznanie wyroku b. Sądu Wojsk Lotniczych z dnia 17 marca 1954 r. za nieważny w trybie ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Wniosek ten postanowieniem wskazanego Sądu z dnia 28 grudnia 1993 r. (sygn. akt: Cs. Un .../92) nie został uwzględniony. Środek odwoławczy wniesiony od tego rozstrzygnięcia nie zyskał uznania Sądu odwoławczego. W 2010 r. Wojskowy Sąd Okręgowy w W. ponownie rozpoznawał wniosek P. S. A. o uznanie za nieważny omawianego wyroku b. Sądu Wojsk Lotniczych w W.. Postanowieniem z dnia 11 stycznia 2010 r. (sygn. akt: Ko. Un. .../09) umorzył postępowanie z uwagi na fakt, iż postępowanie co do tego samego wniosku tej samej osoby został prawomocnie zakończony.

Dnia 21 listopada 1997 r. S. A. wystąpił do Wojskowego Sądu Okręgowego w W. z wnioskiem o zasądzenie odszkodowania za okres pobytu w więzieniu z przyczyn politycznych. Wojskowy Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 25 czerwca 1999 r. (sygn. akt: Żo. .../97) oddalił ten wniosek, z uwagi na niespełnienie przesłanek określonych w art. 552§1 i 2 k.p.k. i ustawie z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Sąd Najwyższy – Izba Wojskowa po rozpoznaniu apelacji od tego wyroku, wyrokiem z dnia 10 sierpnia

1999 r. (sygn. akt: WA 25/99) utrzymał go w mocy. W 2010 r. S. A. złożył do Wojskowego Sądu Okręgowego w W. ponowny wniosek o zasądzenie odszkodowania „za niewolniczą pracę w kopalni węgla i pobyt w obozie koncentracyjnym w 1954 r.”, będące następstwem wykonania nieważnego, jego zdaniem, wskazanego wyroku b. Sądu Wojsk Lotniczych w W. Wyrokiem tego Sądu z dnia 10 stycznia 2011 r. (sygn. akt: Żo. Un. .../10) postępowanie co do wniosku S. A. zostało umorzone z uwagi na fakt, że postępowanie dotyczące tego samego wniosku zostało prawomocnie zakończone. Sąd Najwyższy-Izba Wojskowa wyrokiem z dnia 5 kwietnia 2011 r. (sygn. akt: WA 7/11), po rozpoznaniu apelacji od wyroku Sądu pierwszej instancji, zaskarżony wyrok utrzymał w mocy. W 2013 r. do Wojskowego Sądu Okręgowego w W. wpłynął kolejny wniosek S. A. o odszkodowanie za bezpodstawne pozbawienie go stopnia oficerskiego i „skierowanie do niewolniczej pracy w kopalni węgla” na skutek wyroku b. Sądu Wojsk Lotniczych w W. z dnia 17 marca 1954 r. Wojskowy Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 4 lutego 2014 r., sygn. akt: Żo. .../13 umorzył postępowanie z wniosku S. A. z uwagi na fakt, że postępowanie co do tożsamego wniosku zostało już prawomocnie zakończone.

Od tego wyroku apelację złożył pełnomocnik wnioskodawcy i zarzucając obrazę przepisów postępowania, a to art. 7, art. 167, art. 170, art. 366, art. 424 k.p.k. przez wydanie wyroku na podstawie niekompletnego materiału dowodowego, będącego następstwem oddalenia wniosku o dołączenie do akt postępowania akt sprawy prowadzonej przez Instytut Pamięci Narodowej Komisję Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu Oddziałowa Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w K., służącego wyjaśnieniu wszystkich okoliczności sprawy, wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Analiza wniosku o odszkodowanie dokonana przez Sąd pierwszej instancji w kontekście jego tożsamości z pierwszym złożonym przez wnioskodawcę wnioskiem o odszkodowanie, co do którego zapadło już prawomocne rozstrzygnięcie, została przeprowadzona prawidłowo. Zatem nie budzi wątpliwości,

że jako podstawę przedmiotowego roszczenia odszkodowawczego wskazuje wnioskodawca fakt niesłusznego skazania go na karę 4 lat i 6 miesięcy więzienia i degradacji wyrokiem b. Sądu Wojsk Lotniczych w W. z dnia 17 marca 1954 r. i fakt wykonania tych kar. Wnioskodawca zdaje się nie zauważać, że to samo żądanie odszkodowawcze było już przedmiotem rozpoznania przez Wojskowy Sąd Okręgowy w W., który wyrokiem z dnia 25 czerwca 1999 r., sygn. akt: Żo. .../97 żądania tego nie uwzględnił. Ten Sąd wskazał dlaczego nie istniała możliwość zasądzenia żądania odszkodowawczego na podstawie przepisów kodeksu postępowania karnego. Wskazano, że wyrok b. Sądu Wojsk Lotniczych wydany wobec S. A. został - w trybie wznowienia postępowania- uchylony mocą wyroku Sądu Najwyższego-Izby Wojskowej z dnia 15 lipca 1997 r. i postępowanie o zarzucony czyn zostało umorzone ze względu na przedawnienie jego karalności, gdyż zgromadzone dowody nie dawały pełnego przekonania o oczywistej niesłuszności skazania S. A. W tej sytuacji nie zachodziła możliwość uwzględnienia żądania odszkodowawczego wnioskodawcy, gdyż po uchyleniu skazującego wyroku nie nastąpiło umorzenie postępowania wskutek okoliczności, których nie uwzględniono we wcześniejszym postępowaniu (art. 552§2 k.p.k.). Uwzględnienie roszczenia wnioskodawcy nie mogło nastąpić również w trybie ustawy z dnia 23 lutego 1991 r o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, a to z uwagi na brak przesłanek do stwierdzenia nieważności orzeczenia, o czym stwierdzono w postanowieniu Sądu W. Okręgu Wojskowego z dnia 28 grudnia 1993 r., sygn. akt: Cs. Un. .../92. Te wszystkie zagadnienia zostały, jak to już wskazano, zanalizowane w pierwszym wyroku Wojskowego Sądu Okręgowego w W. z dnia 25 czerwca 1999 r., który jest prawomocny. W tej sytuacji, gdy przedmiotem ponownego rozpoznania jest kolejny wniosek P. S. A. o odszkodowanie, tożsamy z tym, który został już prawomocnie rozstrzygnięty, zasadne było rozważenie kwestii zaistnienia powagi rzeczy osądzonej. Dla ustalenia tej przesłanki nie było koniecznym prowadzenie postępowania dowodowego w kierunku proponowanym przez skarżącego. Wskazane przez niego akta Instytutu Pamięci Narodowej dotyczą śledztwa w sprawie zbrodni komunistycznej w postaci represji wolności jednostki, stanowiącej

zbrodnię przeciwko ludzkości, polegającą na skierowaniu S. A. w marcu 1954 r. do pracy przymusowej w kopalni węgla kamiennego w [...] i jak słusznie podniósł Sąd pierwszej instancji wyjaśnienie tych okoliczności nie miało znaczenia dla rozstrzygnięcia wniosku o odszkodowanie. W tej sytuacji zarzut apelacji należało uznać za niezasadny i zaskarżony wyrok utrzymać w mocy.

O kosztach pomocy prawnej udzielonej wnioskodawcy przez pełnomocnika z urzędu w zakresie prowadzenia sprawy o odszkodowanie orzeczono na podstawie § 14 ust. 6 i § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. 2013. 461 j.t.).